

**REALIZACJA ZADAŃ STATUTOWYCH TEATRU
IM. STEFANA JARACZA W OLSZTYNIE
W I PÓŁROCZU 2010 ROKU**

I.

Od 1 stycznia do 30 czerwca 2010 roku Teatr im. Stefana Jaracza zrealizował na czterech Scenach (Dużej, Kameralnej, Scenie Margines i Scenie u Sewruka) **sześć spektakli premierowych**:

1. **„Samobójca”** N. Erdmana, w reżyserii Giovanni’ego Castellanos (Scena u Sewruka)

Spektakl dyplomowy studentów III roku Studium Aktorskiego im. Aleksandra Sewruka. Główny bohater – Siemion Siemionowicz Podsiekalnikow ma dość bycia darmozjadem i nieudacznikiem. Nie chce dłużej pozostawać utrzymankiem swojej żony. Wprawdzie podejmuje próbę nauki gry na waltorni, ale gdy spostrzega, że do tego niezbędny jest, bagatela, fortepian, poddaje się. Liczba porażek możliwych do zniesienia zostaje przekroczona i mężczyzna postanawia naprawdę coś ze sobą zrobić. Píše list pożegnalny, przystawia rewolwer do głowy i chce popełnić samobójstwo... Nim jednak to zrobi, dowiadują się o tym różne osoby, które na jego śmierci mogą coś ugrać – komuś dopiec, zarobić czy po prostu wypłynąć. W ten sposób nikomu niepotrzebny człowiek staje się bohaterem numer jeden, a jego mieszkanie odwiedzają liczne grupy zainteresowanych. Tłumaczą, że zabić się tak po prostu, to bez sensu, lepiej zrobić to dla kogoś czy dla idei i w tej ostatniej chwili powiedzieć prawdę. Pada koronny argument, że „w naszych czasach to, co mógłby pomyśleć żywy, może powiedzieć tylko umarły”. Paradoksalnie okazuje się, że śmierć jest najbardziej pożądaną i najodważniejszą inicjatywą społeczną.

2. **„Twarzą do ściany”** M. Crimpa, w reżyserii Iwo Vedrala (Scena Margines)

„Twarzą do ściany” to spektakl dla czujnych umysłów i jednocześnie wielki sprawdzian wyobraźni widza. To – jak zdradza reżyser Iwo Vedral – „teatr przezroczysty” – budowany ze słów i sekretnych napięć między aktorami.

Czworo ludzi o niejasnych tożsamościach (to może być zarówno nowoczesna, złota młodzież, jak i reprezentanci zadowolonej z życia klasy średniej) spotyka się w jednym, równie nieokreślonym miejscu (to może być

ledwie oddany do użytku biurowiec lub remontowane mieszkanie w kamienicy). Bohaterowie pragną stworzyć wspólną i piękną opowieść życia: a to kobiety wijące rodzinne gniazdko wraz z mężem i dzieckiem, a to mężczyzny, który – mówiąc ogólnie – jest mężczyzną spełnionym pod każdym względem. Jednak każda z tych opowieści im szczęśliwiej się zaczyna, tym szybciej dochodzi do albo banału, albo zmierza w stronę zła i agresji. Szczęście szybko się nudzi.

W „Twarzą do ściany” jest coś z telenowelowej kłatwy, która niszczy wszelką możliwość autentyczności, jakby Crimp podpowiadał, że jesteśmy skazani na frazesy, puste slogany o własnym życiu. Co więcej – jeśli ktoś życie zamyka w zbyt ładnej i spójnej opowieści, staramy się ją naruszyć, podważyć, unurzać w przemocy i krwi. Jednak przemoc i krew też mają odcień banału.

„Twarzą do ściany” jest przezroczystym teatrem również z tego względu, że aktorzy nie mogą ukryć się w wymyślonych i skończonych postaciach. Oni te postaci stwarzają na oczach widza, za każdym razem inaczej, od nowa. Gratka dla miłośników improwizowanej gry aktorskiej.

3. „Noże w kurach” D. Harrowera, w reżyserii Weroniki Szczawińskiej (Scena Kameralna)

„Noże w kurach” opowiadają historię młodej wiejskiej dziewczyny bezwzględnie posłusznej swojemu mężowi – Oraczowi. Młoda kobieta zajmuje się prowadzeniem gospodarstwa, pokornie znosząc podrzędną i mało znaczącą rolę u boku mężczyzny. Oracz traktuje ją wyłącznie jako dodatkową, pomocną parę rąk do uprawiania ziemi. Taki mąż bardziej niż ukochanego i czulego człowieka przypomina surowego ojca, nauczyciela, samozwańczego mędrca, który – nie znosząc sprzeciwu – zna wszystkie odpowiedzi na temat życia. Kobieta zaczyna dusić się w tak urządzonym świecie, instynktownie czuje, że musi zburzyć zbudowaną przez męża klatkę. Marzy o niezależności i rozpaczliwie zaczyna szukać słów na wyrażenie własnego świata, czując jednocześnie, że został on już dawno i przez kogoś innego opowiedziany. Wybawieniem może okazać się Młynarz. Oczarowana na moment jego błyskotliwą inteligencją, buntuje się, podważa cały dotychczasowy porządek, stara się znaleźć język, który opisałby kobiecie doświadczenia, uczucia, emocje. Z kolei Młynarz chce uwieść dziewczynę, kierując się wyłącznie zazdrością względem Oracza oraz niejasną, mroczną tajemnicą z własnej przeszłości. Dziewczyna – można powiedzieć – wpada z deszczu pod rynną...

Historia ta nie jest jednak opowiedziana wprost, spektakl zrealizowany został w nowoczesnej, eksperymentalnej formie, bardzo charakterystycznej dla najnowszych tendencji w polskim teatrze.

4. „Dzieci Hioba” na podstawie scenariusza i w reżyserii Jana Szurmieja (Scena u Sewruka)

Muzyczny spektakl dyplomowy słuchaczy III roku Studium Aktorskiego im. Aleksandra Sewruka, przygotowany pod opieką Jana

Szurmieja – wybitnego twórcy teatralnego, aktora i reżysera, znawcy kultury żydowskiej.

Spektakl złożony jest z różnorodnej mozaiki pieśni żydowskich powstałych na terenach dawnej, przedwojennej Polski, wzbogaconej współczesnymi utworami dotyczącymi traumy Holokaustu. Hiob jest tutaj personifikacją mędrców i cadyków, w dramatycznej wizji doświadcza koszmaru żydowskiego getta i wojny, łącząc zarazem świat oniryczny z rzeczywistym. Biblijny myśliciel, którego Bóg naznaczył cierpieniem, przeprowadza swoje rodziny i dzieci przez piekło Holokaustu.

Los zbiorowości w spektaklu odzwierciedlają zmetaforyzowane historie konkretnych osób – pojawia się między innymi postać Romana Kramsztyka, znakomitego żydowskiego malarza, który zrobił światową karierę, a do getta warszawskiego trafił przez przypadek – gdy wybuchła wojna, odwiedzał w Polsce matkę i nie zdążył uciec. Kramsztykowi swój utwór poświęcił Jacek Kaczmarski.

Niewątpliwy atut spektaklu stanowią nowe aranżacje Marii Rumińskiej i Arona Bluma, które łączą tradycyjne melodie żydowskie z wyobraźnią młodych muzyków. Część utworów słuchacze Studium wykonują po hebrajsku i w języku jidysz.

5. „Edyp” na motywach dramatu Sofoklesa, w reżyserii Uli Kijak (Scena Margines)

Dramat Sofoklesa w ujęciu Uli Kijak staje się dzisiaj niepokojąco aktualny. Drażni i stawia niewygodne pytania, które najlepiej byłoby zepchnąć w polityczną poprawność ustaw, paragrafów i społecznej aprobowanej ciszy. Nie chodzi oczywiście o literalnie pojmowanie losu Edypa jako człowieka, który zamordował swojego ojca i poślubił własną matkę, by wypełniło się jego tragiczne przeznaczenie, przeniknięte delficką klątwą. Współczesność traktuje to jako szkolną opowieść lub co najwyżej – sposobność do psychoanalitycznych, freudowskich rozpoznań ludzkich motywacji.

W historii nieszczęsnego władcy Teb reżyserka dostrzega jednak symboliczną przestrzeń, w której znajdują swoją artykulację społeczne problemy współczesnej kultury, związane z tożsamością człowieka, a zwłaszcza z jego dziedzictwem. Współczesność odwraca się od swoich korzeni, od fundamentów, na których została ustanowiona, stąd też można powiedzieć, że poprzez swoją ignorancję stajemy się symbolicznymi Edypami. Nie inaczej się dzieje, gdy zapytamy o tożsamość pojętą wprost: kim jest twój ojciec, kto jest twoją prawdziwą rodziną? A choćby w kontekście polityki adopcyjnej, a choćby przez pryzmat upowszechniającej się metody in vitro, traktowanej jednak jako tabu. Szalone? Przerysowane? Niedorzeczne? Wprost przeciwnie. Dając życie, należy też rozświetlić wiedzę o początkach życia, jego źródłach. „Edyp” w rozumieniu Kijak to groźne memento: przyszłość i przeznaczenie są odbiciem przeszłości. \

6. „Intermedia staropolskie” w reżyserii Cezarego Ilczyny (Duża Scena)

Projekt edukacyjny zrealizowany w ramach obchodów 600-lecia Bitwy pod Grunwaldem. Scenariusz widowiska został stworzony na bazie staropolskiej literatury z XV i XVI wieku, wykorzystuje zabawne intermedia z dramatu liturgicznego i komedii rybałtowskiej. W spektaklu prezentowane są również tańce historyczne i stylizowana muzyka z epoki.

II.

Poza przedstawieniami premierowymi Teatr Stefana Jaracza prezentował spektakle, których premiery odbyły się bądź w pierwszej połowie sezonu artystycznego 2009/2010 (okres od 1 września do 31 grudnia 2009) bądź w ubiegłych sezonach. Były to:

1. „Starsi Panowie Dwaj” w opracowaniu i reżyserii Julii Wernio.
2. „Wszystko o kobietach” M. Gavrana, w reżyserii Giovanni’ego Castellanosa.
3. „Manhattan Medea” D. Lohrer, w reżyserii Kuby Kowalskiego
4. „Jackie. Śmierć i księżniczka” E. Jelinek, w reżyserii Weroniki Szczawińskiej
5. „Żydówek nie obsługujemy” M. Sieniewicza, w reżyserii Piotra Jędrzejasa
6. „Mistrz i Małgorzata” M. Bułhakowa, w reżyserii Janusza Kijowskiego
7. „Ich czworo” G. Zapolskiej, w reżyserii Giovanni’ego Castellanosa
8. „Bóg” w. Allena, w reżyserii Marcina Sławińskiego
9. „Szelmostwa Skapena” Moliera, w reżyserii Piotra Jędrzejasa
10. „Kobieta-bomba” Ivany Sajko, w reżyserii Giovanni’ego Castellanosa
11. „Elling” A. Hellsteniusa, w reżyserii Norberta Rakowskiego
12. „Wesele u drobnomieszczan” B. Brechta, w reżyserii Giovanni’ego Castellanosa
13. „Produkt” M. Ravenhilla, w reżyserii M. Kotańskiego
14. „Twórcy obrazów” P. O. Enquista, w reżyserii S. Kuśmidra

Łącznie w ofercie repertuarowej Teatr im Stefana Jaracza znajdowało się 20 sztuk scenicznych (6 premier i 14 spektakli z poprzednich sezonów).

III.

W pierwszym półroczu 2010 roku Teatr zorganizował 18. edycję festiwalu **Olsztyńskie Spotkania Teatralne** (20-28 marca). W ramach Spotkań zaprezentowano spektakle następujących teatrów i grup artystycznych:

1. Opera Śląska z Bytomia ze spektaklem „Carmina Burana”
 2. Bogusław Kierc z monodramem „Mój trup”
 3. Teatr Powszechny z Warszawy ze spektaklem „Kieszonkowy atlas kobiet”
 4. Teatr Atelier z Sopotu ze spektaklem „Szary anioł”
 5. Teatr Polonia z Warszawy ze spektaklem „Wątpliwość”
 6. Teatr im. S. Jaracza z Łodzi „Lew na ulicy” ze spektaklem
 7. Teatr ROMA z Warszawy ze spektaklem „Zabawki Pana Boga”
 8. Studium Teatralne z Warszawy ze spektaklem „Król kier znów na wylocie”
 9. Teatr STU z Krakowa ze spektaklem „Biesy”
 10. Teatr im. S. I. Witkiewicza Zakopane ze spektaklem „Barabasza”
 11. Teatr Powszechny z Radomia ze spektaklem „2084”
 12. Teatr Polski z Bydgoszczy ze spektaklem „Płatonow”
 13. DO-Theatre z Drezna (Niemcy) ze spektaklem „Hangman”
 14. Teatr STARY z Krakowa ze spektaklem „Król umiera czyli ceremonie”
 15. Teatr Dada von Bzdulow z Gdańska ze spektaklem „Czerwona trawa”
 16. Cracovia Danza z Krakowa i Wrocławski Teatr Pantomimy ze spektaklem „Sąd Parysa”
-

IV.

W ramach działalności statutowej Teatr im. Stefana Jaracza organizował cykle teatralne oraz projekty artystyczne:

1. **Teatr przy Stoliku** (odbyły się czytania tekstów dramaturgicznych: „Płacę z góry”, „Prywatne życie”, „Poskromienie Muzy”, „Merylin Mongoł”, „Odwrót”

2. **Czytanki Marginesu** – aktorska prezentacja kanonicznych, fundamentalnych na kultury i cywilizacji europejskiej tekstów. W pierwszym półroczu 2009 zaprezentowano: „Kamasutrę”, „Sztukę wojny”, „Wyjątki z dzieł Przewodniczącego Mao Tse-Tunga”, „Hakawati. Mistrz Opowieści”, „Kraina wódki”.

3. **VIII Ogólnopolskie Dni Teatru Ukraińskiego** w dniach 27-28 lutego 2010.

4. **Dyskusyjny Klub Teatralny**, poświęcony rozmowom o wybranych i premierowych spektaklach Teatru Jaracza w Olsztynie.

5. **Koncert Arona Bluma**, promującą nową płytę artysty, zatytułowaną „Chesed”.

6. **Koncert zespołu Hoboud** z okazji Pikniku Sąsiedzkiego zorganizowanego przez Teatr na osiedlu Pojezierze.

7. Spotkanie autorskie Miłosza Babeckiego na Scenie Margines, poświęcone promocji jego książki „Strategie medialne w tekstach najnowszej dramaturgii”.

V.

W ramach działalności okołoteatralnej, wiążącej interdyscyplinarnie teatr z innymi dziedzinami sztuki, przygotowaliśmy w Galerii „Foyer” Teatru wernisaże plastyczne i fotograficzne:

1. Artura Nichthausera
 2. Iwony Bolińskiej-Walendzik pt. „Lapidarium. Komentarze”
 3. Rolandy Sosenko
 4. Wojciecha Lisińskiego i Zbigniewa Nurzyńskiego pt. „Warmińska Amazonia”
-

VI.

Do występów gościnnych w naszym Teatrze zaprosiliśmy następujące teatry:

1. Bałtycki Teatr Dramatyczny z Koszalina ze spektaklem „Szewcy” w reżyserii Piotra Ratajczaka.
-

VII.

Teatr Jaracza w I półroczu 2010 roku występował gościnnie:

1. Ełk (Ełckie Centrum Kultury) – spektakl „Wesele u drobnomieszczan”
 2. Szczytno (Miejski Dom Kultury) – spektakl „Wesele u drobnomieszczan”
 3. Warszawa, VII edycji Salonu Szkolnictwa Artystycznego „Ogród Sztuk” – spektakl „Dzieci Hioba”
-

VIII.

Teatr Jaracza w I półroczu 2010 roku wziął udział w następujących festiwalach:

1. Koszalińskie Konfrontacje Młodych „m-teatr” 2010 w Bałtyckim Teatrze Dramatycznym im. J. Słowackiego – spektakl „Twarzą do ściany” Martina Crimpa.

IX.

W I półroczu 2010 roku Teatr Jaracza przystąpił do organizacji **Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego „Demoludy”**, którego 4. edycję zaplanowano w dniach 5-9 października b.r. Opracowany został repertuar Festiwalu wraz z podpisaniem umów z zaproszonymi teatrami, rozpoczęto działania promocyjne.